Fil-Prim Awla tal-Qorti Civili (Sede Kostituzzjonali)

Onor. Imhallef Patrick Vella, B.A., LL.D., M. Juris (EUR Law).

Rikors Numru: 758/2000/PV

Tat-Taljan Co. Ltd.

Vs

Awtorita' ta' l-Ippjanar.

Illum, 21 ta'Mejju, 2001.

Il-Qorti :

Rat ir-rikors tar-rikorrenti Tat-Taljan Co. Ltd., prezentatat fit-3 ta'Novembru, 2000 li, bih, wara li ppremetta li:

(1) Is-socjeta' rikorrenti hija l-propjetarja tal-fond "Miraret", Triq ta'Ciantar, Zurrieq, u dan-negozju gestit fih hu debitament munit bil-licenzji w permessi kollha skond il-ligi ;

(2) illi ricentement l-intimata Awtorita' ta' l-Ippjanar, abusivament, minghajr ebda dritt fil-ligi, b'disprezz ta' kull procedura legali, u bl-ikbar inkuranza ghall-proceduri pendenti quddiem il-Qrati w l-Bord ta' l-Appell Dwar l-Ippjanar, spussessaw lir-rikorrenti mill-propjeta' w negozju taghha ;

(3) Illi dan gara fit-2 ta'Novembru, 2000, u avvera ruhu billi l-Awtorita' ssiggillat il-fond appartenenti lill-rikorrenti w eskludiet lill-istess rikorrenti

mill-pussess tal-fond u tal-makkinarju w negozju gestit fih, u dan b'danni evidenti w ngenti kontra r-rikorrenti;

(4) Illi tali agir gie kommess mill-Awtorita' meta kien ghad hemm appell pendenti quddiem il-Bord ta' l-Appell dwar l-Ippjanar dwar 'Enforcement Notice' mahrug mill-Awtorita' fil-konfront ta' l-istess negozju w anke fil-pendenzi ta'proceduri gjudizzjarji ohra dwar l-istess negozju ;

(5) Illi l-iskop ta' tali azzjoni hija evidenti w saret b'mod li effettivament tippriva lir-rikorrenti mis-smiegh xieraq quddiem l-fuq imsemmija awtoritajiet tad-drittijiet tagha;

(6) Illi tali azzjoni hija ferm izjed invidjuza meta wiehed jikkunsidra n-natura diskriminatorja ta'tali agir stante li jidher li r-rikorrent gie 'singled out' ghal dan it-trattament specjali ghad-differenza ta' mijiet ohra li qedin fl-istess qaghda w, anzi, ghandhom negozju minghajr l-icken permess minghajr tali azzjoni estrema ma ttiehdet fil-konfront taghhom ;

(7) Illi tali agir jammonta ghal ksur tad-drittijiet fondamentali tar-rikorrenti kif protetti mill-Artikoli 3, 6, 7, 8 u 14, u ta' l-1 Artikolu ta' l-Ewwel Protokol tal-Konvenzjoni Ewropea tad-Drittijiet tal-bniedem.

Is-socjeta' rikorrenti talbet li din il-Qorti tiddikjara li gew miksura fil-konfront taghha dawk id-drittijiet fondamentali taghha kif protetti bil-precitati Artikoli, u tghatiha dawk ir-rimedji xierqa w opportuni, inkluz ir-risarciment tad-danni minnha sofferti, bl-ispejjes.

Rat ir-risposta ta' l-intimata Awtorita' ta' l-Ippjanar, datata 9 ta'Novembru, 2000, li biha ndika s-segwenti eccezzjonijiet, u cioe':

a) Illi fl-ewwel lok, ir-rikorrenti ghadu ma esawriex ir-rimedji ordinarji skond l-Att I tal-1992 ;

b) Illi minghajr pregjudizzju ghal din l-ewwel eccezzjoni, fit-tieni lok, l-istess Awtorita' ta' l-Ippjanar agixxiet fit-termini ta' l-Att I tal-1992 ;

c) Illi l-Awtorita' ma kkommettiet ebda ksur ta' l-Artikolu 3, u cioe', trattament jew piena inumana jew degradanti. Lanqas ma kien hemm xi ksur ta' l-Artikolu 6, anzi r-rikorrenti kien qed jinghata dritt ta' smiegh imparzjali w pubbliku quddiem il-Bord ta' l-Appell dwar l-Ippjanar. Ghar-rigward ta' l-

> Artikolu 7, ma nhargux fil-konfront tar-rikorrenti xi proceduri kriminali izda biss l-Awtorita' hadet il-passi amministrattivi biex tirregola l-izvilupp. Ir-rikorrent lanqas ma spjega kif qed jigu miksura l-Artikoli 8 u 14 u dwar dan l-Awtorita' ta' l-Ippjanar tikkontendi li ma kisret ebda dritt ghar-rispett tal-hajja privata tar-rikorrenti jew tal-familja tieghu u lanqas ma ddiskriminat kontrih, IZDA biss qdiet il-funzjonijiet taghha stante ksur ta' zvilupp.

L-intimata Awtorita' ta' l-Ippjanar ghalhekk talbet li din il-Qorti tichad it-talbiet tar-rikorrenti bhala nfondati fil-fatt u fid-dritt, bl-ispejjes.

Rat ir-rikors ta' l-Avukat Joseph M. Sammut, datat 10 ta'Novembru, 2000, li bih, wara li ppremetta diversi ragunijiet, indika li ghandu nteress dirett, immedjat u guridiku f'dawn il-proceduri, u talab, ghalhekk, li din il-Qorti tawtorizzah sabiex jintervjeni f'dawn l-atti 'in statu et terminis'.

Rat il-verbal tas-seduta tat-13 ta'Novembru, 2000, fejn l-avukat difensur tas-socjeta' rikorrenti oppona jew oggezzjona li t-talba ta' l-Avukat Joseph M. Sammut tigi milqugha, filwaqt li l-Avukat difensur ta' l-Awtorita' intimata ma opponiex ghall-istess.

Inoltre rat ir-risposta tas-socjeta' rikorrenti datata 16 ta'Novembru, 2000, fejn tat is-sottomissjonijiet taghha bil-miktub in sostenn ta' l-opposizzjoni taghha dwar it-talba ta'Dr. Joseph M. Sammut, u fejn, effettivament, talbet li din tigi michuda minn din il-Qorti.

Rat ukoll ir-risposta ta' l-Awtorita' ta' l-Ippjanar intimata datata 27 ta'Novembru, 2000, li bih iddikjarat li kemm ghal skop ta' kompletezza fil-proceduri w ghall-gustizzja, ikun utli li Dr. Joseph M. Sammut jithalla jintervjeni fil-kawza stante li d-decizjoni ta' l-Awtorita' biex jieqaf l-izvilupp (uzu) illegali tolqot lis-socjeta' rikorrenti, u decizjoni biex jithalla l-uzu illegali tolqot lill-Dr. Joseph M. Sammut.

Rat il-verbal tas-seduta tal-15 ta'Marzu, 2001, li bih din il-Qorti laqghet it-talba ta'Dr. Joseph M. Sammut u awtorizzatu li jintervjeni f'dawn il-proceduri 'in statu et terminis'.

Semghet it-trattazzjoni tal-partijiet koncernanti l-ewwel eccezzjoni sollevata mill-intimata Awtorita' ta' l-Ippjanar, fis-sens li s-socjeta' rikorrenti ma kienetx ezawriet ir-rimedji ordinarji qabel ma fethet dawn il-proceduri.

Rat il-verbal tas-seduta tal-15 ta'Dicembru, 2000, minn fejn jirrizulta li l-initmata Awtorita' ta' l-Ippjanar kienet inghatat zmien minn din il-Qorti sa l-ahhar ta'Jannar, 2001, sabiex tipprezenta nota ta'sottomissjonijiet fuq din l-ewwel eccezzjoni, u zmien sa l-ahhar ta'Frar, 2001, sabiex is-socjeta' rikorrenti tghati r-risposta taghha.

Rat li fil-fatt l-intimata Awtorita' pprezentat din in-nota taghha fit-terminu prefiss, u precizament, fit-30 ta'Jannar, 2001, filwaqt li s-socjeta' rikorrenti ma pprezentat l-ebda risposta ghall-istess kif ordnata tghamel bil-verbal imsemmi tal-15 ta'Dicembru, 2000.

Rat il-verbal tas-seduta tal-15 ta'Marzu, 2001, fejn din il-Qorti kienet estendiet iz-zmien ghar-risposta tas-socjeta' rikorrenti, fuq talba taghha, bi hmistax (15) il-gurnata ohra mid-data ta' dik is-seduta.

Rat illi, b'dana kollu, is-socjeta' rikorrenti baqghet ma pprezentata ebda risposta ghan-nota ta' l-intimata Awtorita' tat-30 ta'Jannar, 2001, li biha ttrattat 'in estenso' u elaborat fuq l-ewwel eccezzjoni taghha fuq imsemmija.

Rat, dwar dan in-nuqqas tas-socjeta' rikorrenti, in-nota ulterjuri ta' l-intimata Awtorita' ta' l-Ippjanar datata 5 ta'April, 2001, fejn irrilevat dan in-nuqqas.

Illi, ghalhekk, il-Qorti issa sejra tghati d-decizjoni taghha fuq din l-ewwel eccezzjoni ta' l-intimata Awtorita' ta' l-Ippjanar, li mill-ezitu taghha jiddependi jekk dawn il-proceduri jitkomplewx jew le fuq il-meritu msemmi fir-rikors promotur.

IKKUNSIDRAT fuq din l-ewwel eccezzjoni :

Illi bhala fatt jirrizulta nkontestat li fis-17 ta'Ottubru, 2000, kien inhareg **avviz biex tieqaf u ta'twettieq (numru 01039/00, Dok TD 1**) stante li, skond l-intimata Awtorita' ta' l-Ippjanar, is-socjeta' rikorrenti kienet qed tuza garage msemmi fl-atti mhux skond il-permess li kellu dan il-garage, u cioe' il-permess bin-numru PA 4690/93, izda kien qed jintuza bhala **fabbrika ta' l-ghagin** fuq skala industrijali.

Jirrizulta li s-socjeta' rikorrenti kienet ghamlet appell quddiem il-Bord ta' l-Appell dwar l-Ippjanar fejn ikkontestat tali avviz imsemmi (01039/00) biex jigi stabbilit jekk dan l-avviz kienx hareg korrettament jew le.

Illi l-effett ta' tali avviz ta'waqfin u ta'twettieq hu li l-parti tat-twettieq tigi sospiza pendenti l-appell, filwaqt li l-parti tal-waqfin (fil-kaz prezenti ma jitkompliex l-allegat uzu illegali tal-garage bhala fabbrika ta' l-ghagin) ghandu jieqaf immedjatament. Hu l-obbligu ta' min jigi notifikat b'dan l-avviz li jrid jieqaf immedjatament minn xi allegat uzu illegali ta' xi propjeta' in kwistjoni pendenti applikazzjoni fit-terminu tal-ligi jew appell. Hu propju ghalhekk mela li meta si tratta ta'avviz biex wiehed jieqaf milli jkompli bl-uzu illegali, dan ghandu jghamel hekk immedjatament, u l-partijiet koncernati ghadhom, fit-termini ta' l-Artikolu 55 (1) ta' l-Att I tal-1992, jistennew l-ezitu ta' l-appell.

Issa fil-kaz prezenti, jirrizulta car, u dan lanqas ma hu kontestat, li wara li s-socjeta' rikorrenti kienet irceviet dan l-avviz ghall-waqfien, hi kienet appellat quddiem il-Bord ta' l-Appell Dwar l-Ippjanar, liema appell, certament fiz-zmien li nbdew dawn il-proceduri minnha, kien ghadu pendenti, u x'aktarx ghadu hekk anke sal-lum.

Illi kif gie ben stabbilit kostantement b'gurisprudenza nostrana li f'kaz li xi ilment jista' jigi rimedjat b'mezzi ordinarji, il-Qorti Kostituzzjonali tastjeni milli tisma' xi rikors kostituzzjonali li hu biss ir-rimedju estrem f'kaz li ma jkunx hemm rimedji ordinarji ohra, jew, jekk ikun hemm, ghadhom ma gewx ezawriti b'mod definittiv.

Illi fil-kaz prezenti jirrizulta nkontestat li ghad hemm pendenti l-appell istitwit mis-socjeta' rikorrenti quddiem il-Bord ta' l-Appell Dwar l-Ippjanar, u, ghalhekk, ghad hemm ukoll il-possibilita' eventwali ta' appell iehor minn xi decizjoni ta' dan il-Bord ta'Appell quddiem il-Qorti ta'Appell, liema dritt huwa moghti skond il-ligi bl-Att I tal-1992.

Illi, u dan kif gja' gie accennat aktar il-fuq, skond gurisprudenza kopjuza lokali, din il-Qorti gja' ddecidiet fi stanzi simili li m'ghandhiex tiehu aktar konjizzjoni tar-rikors jekk ghad hemm mezzi disponibbli taht il-ligijiet oridinarji jew kien hemm mezzi taht il-ligijiet ordinarji li ma kienux gew utilizzati. F'tali eventwalita', u dan skond kif deciz mill-*Qorti Kostituzzjonali fil-21 t'April, 1995, fil-proceduri Lawrence Cuschieri –vs- Prim Ministru*, jekk jirrizulta li xi rikorrent ma jkunx utilizza r-rimedji ordinarji ghad-disposizzjoni tieghu, id-diskrezzjoni tal-Qorti taht l-Artikolu 42 (2) tal-Kostituzzjoni tieqaf hemm u ma tistghax tkompli tisma' l-lanjanza tar-rikorrent. Fil-kaz prezenti, kif intqal qabel, meta s-socjeta' rikorrenti kienet giet notifikata bl-avviz numru 01039/00, kienet utilizzat r-rimedju taht l-Att I tal-1992 billi appellat quddiem il-Bord ta' l-Appell Dwar l-Ippjanar, liema proceduri kienu pendenti meta sar ir-rikors prezenti. Barra minn hekk, anke f'kaz ta' rifjut minn dan il-Bord ta'Appell, is-socjeta' rikorrenti dejjem ghandha r-rimedju l-iehor billi tappella quddiem il-Qorti ta' l-Appell.

Issa in bazi ta' dak li gie deciz fil-kawza msemmija, gie stabbilit b'mod car li d-diskrezzjoni tal-Qorti tieqaf hekk kif jigi stabbilit li fil-fatt rimedji ghall-lanjanzi tar-rikorrenti huma jew ghadhom disponibbli.

Illi fil-fatt, anke ricentement, konformament ma' rassenja ta'sentenzi kemm ta' din il-Qorti kif ukoll tal-Qorti Kostituzzjonali, dan l-istess punt rega' gie ritenut u deciz bl-istess mod f'diversi proceduri ohra, fejn dawn il-Qrati ghamlu riferenza ghad-decizjoni ta'Lawrence Cuschieri w rrepetew dak li kien inghad f'dik id-decizjoni, fejn inghad ukoll li sakemm tibqa' il-possibilita' li l-lezjoni ta' xi dritt fondamentali setgha kien, jew ghad jista' jigi, retifikat bil-proceduri w mezzi ordinarji provduti mill-ligi, ikun generalment il-kaz li din il-Qorti tiddeklina

milli tezercita s-setghat kostituzzjonali taghha. Fejn ghad hemm disponibbli mezzi ordinarji, dawn ghandhom jigu adoperati, u r-rikors ghall-organi gudizzjarji ta'natura kostituzzjonali ghandu jsir **wara li r-rimedji ordinarji jigu ezawriti definittivament jew meta ma jkunux disponibbli**.

Ghalhekk, meta, bhal ma hu fil-kaz prezenti, m'hemmx dubju li r-rikorrent qieghed kontestwalment ma' dan ir-rikors kostituzzjonali tieghu, jaghmel uzu minn rimedji ordinarji provduti mill-ligi, dan logikament u necessarjament ifisser li r-rikorrent ghadu ma ezawriex ghall-kollox dawn il-mezzi ordinarji moghtija lilu mill-ligi, u, ghalhekk, in bazi tad-diversi sentenzi moghtija mill-Qrati taghna f'din il-materja, is-socjeta' rikorrenti setghet tirrikorri lejn din il-Qorti wara li tkun ezawriet definittivament dawn il-mezzi ordinarji disponibbli ghaliha bil-ligi, u mhux waqt li ghadhom pendenti, anke ukoll minhabba il-fatt biss li hemm possibilita' eventwali ta' xi appell mid-decizjoni tal-Bord ta' l-Appell Dwar l-Ippjanar.

Ghal dawn il-motivi, il-Qorti qed tipprevalixxi ruhha mid-diskrezzjoni moghtija lilha mill-Artikolu 46 (2) tal-Kostituzzjoni w l-Artikolu 4 tal-Kap. 319, u tghazel li tiddeklina milli tezercita s-setghat taghha skond dawn l-Artikoli ghaliex tinsab sodisfatta li l-mezzi xierqa ta'rimedji ordinarji ghall-allegat ksur ghadhom disponibbli favur is-socjeta' rikorrenti, tant li l-proceduri mibdija mir-rikorrenti ghadhom pendenti, u, ghalhekk, hu f'dan is-sens li ghadhom ma gewx ezawriti definittivament dawn l-istess rimedji ordinarji. Ghalhekk il-Qorti qed tilqa' l-eccezzjoni sollevata mill-intimata Awtorita' ta' l-Ippjanar u tillibera lill-istess mill-osservanza tal-gudizzju, bl-ispejjes kontra s-socjeta' rikorrenti.